

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 14. jula 2023. godine
Br. ref.: RK 2236/23

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI11/23

Podnosilac

“SIGAL UNIQA GROUP AUSTRIA” AD

Ocena ustavnosti presude [E. Rev. br. 47/2022] Vrhovnog suda Kosova od 1. septembra 2022. godine

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnelo Osiguravajuće društvo “SIGAL UNIQA GROUP AUSTRIA” sa sedištem u Prištini, koje zastupa izvršni direktor g. Saimir Dhamo.

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [E. Rev. br. 47/2022] Vrhovnog suda Kosova od 1. septembra 2022. godine.
3. Presuda [E. Rev. br. 47/2022] Vrhovnog suda od 1. septembra 2022. godine uručena je podnosiocu zahteva 10. oktobra 2022. godine.

Predmetna stvar

4. Predmetna stvar je ocena ustavnosti presude [E. Rev. br. 47/2022] Vrhovnog suda od 1. septembra 2022. godine, kojim su navodno povređena osnovna prava i slobode podnosioca zahteva zagarantovana članovima 24. [Jednakost pred zakonom] i 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članom 22. (Procesuiranje podnesaka) i članom 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon), kao i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovník).

Postupak pred Sudom

6. Dana 20. januara 2023. godine, podnosilac je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 25. januara 2023. godine, predsednica Suda je odlukom [br. GJR. KI11/23] imenovala sudiju Bajrama Ljatifija za sudiju izvestioca, a odlukom [br. KSH. KI11/23] Veće za razmatranje sastavljeno od sudija: Safet Hoxha (predsedavajući), Nexhmi Rexhepi i Enver Peci, članovi.
8. Dana 1. februara 2023. godine, Sud je: **(i)** obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio od njega da popuni i dostavi obrazac zahteva, kako bi Sud nastavio dalji postupak povodom zahteva; **(ii)** poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu i **(iii)** tražio od Privrednog suda u Prištini dodatne informacije u vezi sa datumom kada je podnosilac zahteva primio presudu [E. Rev. br. 47/2022] Vrhovnog suda od 1. septembra 2022. godine.
9. Dana 3. februara 2023. godine, Sud je primio dopis od Privrednog suda u vezi sa zahtevom Suda.
10. Dana 14. februara 2023. godine, Sud je primio obrazac zahteva koji je podnosilac zahteva popunio na način na koji je to od njega traženo.
11. Dana 7. jun 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu da proglasi zahtev neprihvatljivim za razmatranje.

Pregled činjenica u slučaju

12. Na osnovu spisa predmeta, Sud nalazi da se suština sudskog postupka pred redovnim sudovima u konkretnom slučaju odnosila se na saobraćajnu nesreću koja se desila 20. aprila 2009. godine. U toj saobraćajnoj nesreći učestvovala su dva vozila, od kojih, jedno vozilo koje je bilo osigurano kod podnosioca zahteva i drugo vozilo koje je pripadalo

- kompaniji PTP "Sharr Beton". Iz izveštaja Policije [br. 2009/GK/0384] od 20. aprila 2009. godine, proizilazi da je do saobraćajne nesreće došlo krivicom vozača L. B., koje je upravljajući vozilom marke „Opel Kadet“, koje je bilo osigurano kod podnosioca zahteva, nedozvoljeno preticajući drugo vozilo izazivalo saobraćajnu nasreću.
13. Pošto se podnosilac zahteva i kompanija PTP "Sharr Beton", nisu saglasili oko verzije događaja, oko odgovornosti po pitanju krivice, kao ni oko isplate visine naknade za prouzrokovanu štetu na vozilima, došla je do razvoja sudskog postupka koji će Sud predstaviti u nastavku rešenja.
 14. Dana 17. avgusta 2010. godine, PTP "Sharr Beton" je protiv podnosioca zahteva podneo tužbu Osnovnom sudu u Prištini, kojom je tražio naknadu materijalne štete u iznosu od 30.000 € sa zakonskom kamatom obračunatom od dana nastupanja štete pa do konačne isplate obaveze.
 15. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je odgovorom na tužbu osporio tužbeni zahtev kao neosnovan, sa sledećim obrazloženjem: „... policijski izveštaj je sastavljen na osnovu izjava oba vozača motornih vozila, a da nisu obavljena merenja na licu mesta sa detaljnim opisom načina kretanja vozila, dozvoljene brzine, a posebno tačnim opisom načina sudara vozila i mogućih posledica sudara...“, zaključujući da je sam tužilac izazvao udes.
 16. Dana 13. juna 2011. godine, Okružni privredni sud u Prištini (u daljem tekstu: Okružni privredni sud) je presudom [II. C. br. 313/2010], **(i)** usvojio kao osnovan tužbeni zahtev tužioca PTP "Sharr Beton" i **(ii)** obavezao podnosioca zahteva kao tuženu stranu da dotičnoj stranci nadoknadi iznos od 13.395,00 € na ime materijalne štete i iznos od 41.200,00 € na ime izgubljene dobiti, odnosno ukupan iznos od 54.595,00 € sa godišnjom kamatom po stopi od 20%, počev od 20. aprila 2009. godine pa do konačne isplate; kao i **(iii)** da dotičnoj stranci nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.328 €.
 17. Okružni privredni sud je u presudi [II. C. br. 313/2010] obrazložio sledeće:

„Nakon razmatranja svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno u smislu člana 8. ZPP-a, sud je utvrdio da je osiguranik tuženog od autoodgovornosti (...) usled nepažnje tokom kretanja vozilom, preduzela radnju preticanja a da se prethodno nije uverila da su ispunjeni uslovi za to (...), da je ovu radnju preduzela na delu puta na kome je horizontalnom i vertikalnom signalizacijom zabranjeno preticanje, čime je prouzrokovala štetu na transportnom vozilu-mikseru tužioca (...) Međutim, s obzirom da je kao štetnik imala osiguranje od autoodgovornosti kod tuženog, sud je u skladu sa članom 897. ZOO-a, obavezao tuženog da tužiocu nadoknadi štetu koju je prouzrokovao njegov osiguranik“.
 18. Podnosilac zahteva je u zakonskom roku izjavio žalbu Apelacionom sudu Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) protiv presude [II. C. br. 313/2010] Okružnog privrednog suda zbog: **a)** bitnih povreda odredaba parničnog postupka; **b)** pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; i **(c)** pogrešne primene materijalnog prava.
 19. Dana 28. oktobra 2013. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ae. br. 497/2012], **(i)** usvojio kao osnovanu žalbu podnosioca zahteva i **(ii)** ukinuo u celosti presudu [II. C. br. 313/2010] Okružnog privrednog suda od 13. juna 2011. godine, vrativši istu prvostepenom sudu na ponovno suđenje, sa sledećim obrazloženjem: „Iz spisa predmeta proizilazi da prvostepeni sud nije uručio tuženom saobraćajnu ekspertizu, što je utvrđeno iz dostavnice koju je tuženi primio 31.05.2010. godine (...) Apelacioni sud Kosova je polazeći od takvog stanja stvari, našao da je ožalbena presuda doneta

na osnovu bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz člana 18.1 pod i) ZPP-a, jer je tuženom protivzakonito uskraćeno pravo da se izjasni u vezi sa saobraćajnom ekspertizom“.

20. Nakon što je Apelacioni sud vratio predmet Osnovnom sudu na ponovno suđenje, podnosilac zahteva je predložio da se odredi drugo saobraćajno veštačenje radi utvrđivanja verodostojnosti tužbenog zahteva. Zahtev podnosioca je Osnovni sud usvojio, te je zatražio da se uradi ponovno veštačenje saobraćajne nesreće.
21. Dana 9. januara 2016. godine tri veštaka (N.I, G.H. i M.B.) su po zahtevu Osnovnog suda uradili ponovno veštačenje saobraćajne nesreće, pri čemu su Osnovom sudu dostavile dve moguće verzije događaja.
22. Po prvoj verziji, izveštaj veštaka se u potpunosti oslanja na policijski izveštaj [br. 2009/GK/0384] od 20.aprila 2009.godine, dok u drugoj verziji veštaci iznose i mogućnost da je do saobraćajne nesreće došlo zbog neprilagođene brzine kretanja uslovima puta transportnog vozila koje je pripadalo kompaniji PTP “Sharr Beton”.
23. Dana 18. novembra 2016. godine, Osnovni sud je doneo presudu [C. br. 636/2013] kojom je **(i)** odbio u celosti tužbeni zahtev tužioca PTP “Sharr Beton” i **(ii)** obavezao tužioca PTP “Sharr Beton” da podnosiocu zahteva kao tuženoj strani isplati iznos od 489,00 € na ime troškova parničnog postupka.
24. Osnovni sud je u obrazloženju presude [C. br. 636/2013], između ostalog, naveo sledeće:

„Sud se prilikom odbijanja tužbenog zahteva tužilačke strane prvo oslonio na drugu opisanu varijantu, kao i na mišljenje i nalaz veštaka dat u sastavljenoj ekspertizi od 09.01.2016. godine, sud je takođe analizirao i ocenio i druge dokaze (...) druge ekspertize koje su u pisanoj formi sastavili veštaci finansijske struke Sh.M. i A.G., veštak saobraćajne struke A.A. i veštak mašinske struke N.Sh., takođe i iz policijskog izveštaja, izjava okrivljene, kao i rešenja Prekršajnog suda...“.

[...]

„Što se pak tiče predloga stranaka u toku vođenja parničnog postupka, sud je tražio od parničnih stranaka da li imaju druge dodatne dokaze ili eventualne predloge osim onih koji se nalaze u spisima predmeta, međutim, iste nisu dostavile druge dodatne dokaze i nisu podnele nikakve druge predloge, stoga je sud na osnovu spisa predmeta, pozivajući se na odredbe člana 319. stav 1. i člana 222. ZPP-a, odlučio meritorno...“.

25. Tužilac PTP “Sharr Beton” je u zakonskom roku izjavio žalbu Apelacionom sudu zbog: **a)** bitnih povreda odredaba parničnog postupka; **b)** pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da Apelacioni sud: **(i)** ukine pobijanu presudu i **(ii)** vrati predmet prvom stepenu na ponovno suđenje.
26. Dana 9. jula 2019. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ae. br. 8/2017], **(i)** usvojio, kao osnovanu, žalbu tužioca PTP “Sharr Beton” i **(ii)** ukinuo presudu [C. br. 636/13] Osnovnog suda od 18. novembra 2016. godine i vratio predmet istom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje.

27. Što se tiče bitnih povreda kojima je, kako je utvrdio Apelacioni sud, bila zahvaćena presuda koja se pobija žalbom, taj sud je u obrazloženju rešenja [Ae. br. 8/2017] zaključio sledeće:

„Drugostepeni sud je našao da je pobijana presuda zahvaćena bitnim povredama parničnog postupka iz člana 182. st. 1 i 182. st. 2 tačka n), iz razloga što presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, izreka presude je nerazumljiva i protivreči sama sebi i razlozima presude, nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, odnosno dati razlozi su nejasni, postoji protivrečnost o odlučnim činjenicama između onoga što se navodi u razlozima presude i dokaza koji se nalaze u spisima predmeta“.

„Prvostepeni sud je pobijanu presudu doneo uz povredu člana 8. ZPP-a iz razloga što nije posebno brižljivo ocenio svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, već je pristrasno, poklonivši veru samo mišljenju i nalazu veštaka saobraćajne struke i to prihvatajući jednu verziju koju su veštaci dali kao mogućnost, ali ne argumentujući je, doneo pobijanu odluku“.

„Pobijana presuda u svom obrazloženju uopšte ne navodi kojim dokazima su utvrđene koje činjenice, već je sud kao dokaz izveo samo superekspertizu Komisije veštaka o saobraćajnom udesu od 09.01.2016. godine, ne ocenivši i druge dokaze u ovoj parničnoj stvari i ne navevši razloge zašto sud ne poklanja veru drugim dokazima. (...)“

28. Dana 21. maja 2021. godine, Osnovni sud je doneo presudu [V. EK. br. 211/21], kojom je odlučio sledeće: **(i)** odbio je kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca PTP “Sharr Beton” i **(ii)** obavezao ga da isplati iznos od 489 € podnosiocu zahteva kao tuženom.
29. Sa napred navedenog, Osnovni sud je razjasnio da su u vezi sa ovim pitanjem, u ekspertizi od 9. januara 2016. godine predviđene dve verzije kako je došlo do udesa, i to: *„prva varijanta koja je zasnovana na policijskom izveštaju i iz koje varijante proizilazi da je do događaja-udesa došlo usled propusta vozila “Opell Kadet”, osiguranog kod tuženog, dok je prema drugoj verziji do udesa došlo usled gubitka kontrole nad transportnim vozilom “Magirus” na krivini, odnosno zbog neprilagođavanja brzine kretanja uslovima na putu na krivini od strane vozača tog vozila. Grupa veštaka je u svom konačnom mišljenju utvrdila da je veća verovatnoća da se tok saobraćajne nezgode odvijao prema drugoj varijanti“.*
30. S tim u vezi, Osnovni sud je presudu [V. EK. br. 211/21] obrazložio na taj način što je zaključio sledeće: *„Sud je, nakon analize izvedenih dokaza, u smislu člana 8 ZPP-a i iskaza parničnih stranaka, ocenio da je tužbeni zahtev tužioca neosnovan i to na osnovu činjeničnog stanja, sud je utvrdio da je do udesa koji se dogodio dana 20.04.2009. godine, došlo usled propusta vozača vozila kamion “Magirus”, u vlasništvu ovde tužilačke stranke, tako da je u potpunosti poklonio veru drugoj varijanti u ekspertizi koju je sastavila grupa veštaka“.*
31. Tužilac PTP “Sharr Beton” je u zakonskom roku izjavio žalbu Apelacionom sudu protiv presude [V. EK. br. 211/21] zbog: **a)** bitnih povreda odredaba parničnog postupka; **b)** pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; i **c)** pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom: **(i)** da se pobijana presuda ukine i **(ii)** da se predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje i odlučivanje.
32. Dana 9. jula 2021. godine, podnosilac zahteva je dostavio odgovor na žalbu, kojim je tražio: **(i)** da se odbije u celosti kao pravno i činjenično neosnovana žalba tužioca PTP “Sharr Beton” protiv presude [V. EK. br. 211/21] Osnovnog suda i **(ii)** da se ista presuda

potvrđi kao pravno i činjenično osnovana, sa sledećim obrazloženjem: "Navodi u žalbi tužilačke strane o bitnim povredama, pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i materijalnim povredama ne stoje jer je sud prilikom odlučivanja dobro i pravilno razradio i ocenio sve dokaze, konkretnije super-ekspertizu Tehničkog fakulteta i objašnjenje veštaka G.Z* na glavnoj raspravi, iz razloga što je veštak detaljno utvrdio da je u konkretnom slučaju analizirao dve varijante (...) i da se fakultet opredelio za drugu varijantu...".

33. Dana 14. decembra 2021. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ae. br. 190/21] odlučio: **(i)** da se usvoji kao delimično osnovana žalba tužioca PTP "Sharr Beton"; **(ii)** da se preinači presuda [V. EK. br. 211/21] Osnovnog suda od 21. maja 2021. godine; **(iii)** da se podnosilac zahteva kao tužena strana obaveže da tužiocu PTP "Sharr Beton" na ime naknade materijalne-stvarne štete nadoknadi iznos od 13.395,00 € i na ime izgubljene dobiti iznos od 4.500,00 € ili ukupan iznos od 17.895,00 €, sve to sa godišnjom kamatom kao na sredstva oročena u banci preko godinu dana bez utvrđene namene, računajući od 17. avgusta 2010. godine pa do konačne isplate; i **(iv)** da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

34. Apelacioni sud se nije složio sa pravnim stavom i zaključkom Osnovnog suda i s tim u vezi u svom obrazloženju naveo sledeće:

„Prvostepeni sud tokom odlučivanja nije s dužnom pažnjom ocenio gore navedene dokaze svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, kako je predviđeno članom 8. ZPP-a, prilikom ocene saobraćajne ekspertize koju je sastavila grupa veštaka i kao rezultat toga je došao do pogrešnog zaključka da treba da pokloni veru varijanti II saobraćajne ekspertize, koje mišljenje nije zasnovano na dokazima koji su pribavljeni neposredno nakon što se desio slučaj (...) međutim grupa veštaka svoje mišljenje zasniva isključivo na pretpostavkama, gde to i sami veštaci konstatuju na str. 8 ekspertize, a prvostepeni sud ne navodi razloge za to što se ne poklanja vera drugim materijalnim dokazima, kao i mišljenju grupe veštaka izraženo kao u varijanti I, a koji su utvrdili da je do udesa tehnički moglo doći kao posledica sudara vozila "Opel Kadet" sa transportnim vozilom "Magirus" (...) koje mišljenje je logično povezano sa sledećim materijalnim dokazima: policijskim izveštajima i skicom lica mesta, izjavama učesnika u udesu, kao i sa saobraćajnom ekspertizom koju je sastavio veštak A.A...“.*

[...]

35. Dana 28. januara 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo reviziju Vrhovnom sudu Kosova protiv rešenja [Ae. br. 190/2021] Apelacionog suda od 14. decembra 2021. godine, zbog: povrede odredaba parničnog postupka; i pogrešne primene materijalnog prava člana 182. stav 2. tačka n) ZPP od strane Apelacionog suda.

36. Dana 1. septembra 2022. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom [E. Rev. br. 47/2022] odbio, kao neosnovanu, reviziju koju je podneo podnosilac zahteva protiv rešenja [Ae. br. 190/2021] Apelacionog suda od 14. decembra 2021. godine.

37. Vrhovni sud Kosova je u obrazloženju presude [E. Rev. br. 47/2022], između ostalog, naveo sledeće:

„Vrhovni sud Kosova je našao da su nižestepeni sudovi, utvrdivši pravilno i potpuno činjenično stanje, doneli različite odluke po pitanju primene materijalnog prava. Prvostepeni sud nije primenio materijalno pravo jer nije razmotrio pisane dokaze i protivrečne nalaze, ne navodeći razloge zašto nisu prihvaćeni nalaz individualnog veštaka, izveštaj policije sa lica mesta i prva verzija grupe veštaka,

a svi oni utvrđuju da je štetnik osiguranik tužene. Iz ovih razloga, Vrhovni sud je našao da je Apelacioni sud pravilno zaključio da su ispunjeni uslovi da se tuženi obaveže da tužiocu nadoknadi stvarnu štetu na osnovu člana 154. ZOO-a kao i izgubljenу dobit za razuman vremenski period od 30 dana, kao u izreci presude drugostepenog suda“.

[...]

„Navodi o bitnim povredama odredaba parničnog postupka iz člana 182. stav 2. tačka n) ZPP-a, po oceni Vrhovnog suda, nisu osnovani. To stoga što je drugostepeni sud u potpunosti ispoštovao zahteve ZPP-a u pogledu strukture i sadržaja presude. U drugostepenoj presudi izreka je pravilna i u potpunom skladu sa datim obrazloženjem i sadrži dovoljne i ubedljive razloge za sve navode iznete u žalbi, uključujući i povrede na koje se pazi po službenoj dužnosti“.

[...]

„Vrhovni sud Kosova se slaže sa pravnim stavom drugostepenog suda kada je utvrdio da prvostepeni sud prilikom odlučivanja nije sa dužnom pažnjom ocenio gore navedene dokaze i to svaki dokaz zasebno i sve dokaze zajedno, kako je predviđeno članom 8. ZPP-a (...) Konačno, Vrhovni sud Kosova prihvata stav drugostepenog suda da činjenično stanje utvrđeno od strane prvostepenog suda ne odgovara pismenim dokazima u spisima predmeta i da kao rezultat toga nije pravilno primenjeno materijalno pravo...“.

Navodi podnosioca zahteva

38. Podnosilac zahteva navodi da se presudama Apelacionog i Vrhovnog suda povređuju njegova osnovna prava i sloboda zagwarantovanih članom 24. [Jednakost pred zakonom] i članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.
39. Povodom navoda o povredi člana 31, podnosilac zahteva tvrdi da mu je povređeno pravo “na obrazloženu odluku”, navodeći sledeće: “sud se nije osvrnuo na argumente tuženog, Osiguravajućeg društva Sigal. Član 31. Ustava i član 6. Konvencije zahtevaju od sudova da daju detaljne odgovore na svaki argument ili pitanje. Ako je neki zahtev od suštinskog značaja za ishod predmeta, onda sud mora posebno da ga ispita u tom suđenju”.
40. Sa svega napred navedenog, podnosilac zahteva zaključuje da je Vrhovni sud propustio da u dovoljnoj meri razjasni činjenice iznete u reviziji, a taj zaključak potkrepljuje i za druge redovne sudove, navodeći da: “Ni Vrhovni sud, ni nižestepeni sudovi nisu uzeli za osnovu super-ekspertizu o saobraćajnom udesu koju su sačinila tri veštaka Fakulteta mašinske inženjerije u predmetu C. br. 636/13, pri čemu prema Zakonu o parničnom postupku – ZPP-u, konkretno članu 358. stav 4, ekspertize koje sastavlja fakultet imaju veliku dokaznu vrednost (...) budući da fakultet ima licencirani institut i specijalizovan je za superveštačenje iz saobraćajne struke, zbog čega nije na sudu da ocenjuje snagu dokaza koji su taksativno definisani zakonom”.
41. S tim u vezi, podnosilac zahteva ističe da presuda Vrhovnog suda sadrži ozbiljne nedostatke i da je odlikuju neodgovarajuća obrazloženja, aludirajući da je isti propustio da obrazloži pouzdanost odbijanja njegovih navoda i da nisu zadovoljena opšta načela u pogledu obrazložene sudske odluke predviđene sudskom praksom ESLJP-a.

42. Povodom navoda o povredi člana 24, podnosilac zahteva naglašava: “Svako ko je stranka u pravičnom sudskom postupku mora imati jednake mogućnosti da iznese svoj slučaj i nijedna stranka ne sme uživati bilo kakvu značajnu prednost u odnosu na protivnika”.
43. Podnosilac od Suda traži; da proglasi prihvatljivim zahtev, da konstatuje povrede člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo, a u vezi sa stavom 1, člana 6 [Pravo na pravično suđenje] EKLjP, da proglasi nevažećom presudu [E.Rev.br. 47/22], i da predmet Vrati na ponovno suđenje.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 24. [Jednakost pred zakonom]

1. *Pred zakonom su svi jednaki. Svako ima pravo na jednaku zakonsku zaštitu, bez diskriminacije.*

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. *“Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.*
- [...]

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6.1 (Pravo na pravično suđenje)

1. *“Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama..., ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom...”.*
- [...]

ZAKON Br. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 8.

“8.1 Koje će se činjenice smatrati dokazanim, a koje ne, odlučuje sam sud na osnovu pažljive i savesne procene dokaza, ali i na osnovu rezultata celokupnog procesuiranja.

8.2 Sud savesno i pažljivo razmatra svaki dokaz posebno, i sve dokaze zajedno”.

Član 182

„82.2 Suštinsko kršenje odredbi parničnog postupka postoji uvek:

[...]

n) ukoliko presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati a posebno ukoliko je dispozitiv presude nerazumnijiv ili kontradiktoran, po sebi ili sa razlozima presude, ili ukoliko presuda nema uopšte razloga ili u njoj nisu uopšte navedeni razlozi odlučnih činjenica, ili su ti razlozi nejasni, ili kontradiktorni ili ukoliko o odlučnim činjenicama postoje protivrečnosti između onoga što se u razlogu presude navodi o sadržaju dokumenta ili zapisnika o podacima datim u postupku i samih tih dokumenata ili zapisnika;

Član 214.

“214.2 Revizija se ne može podneti zbog pogrešnog ili nepotpunog konstatovanja faktičkog stanja”.

Član 215.

“Revizioni sud razmatra pobijenu presudu samo u njenom revizijom pobijenom delu i samo u granicama uzroka navedenih u reviziji, ali brinući se prema službenoj dužnosti o primeni materijalnog prava i o kršenju odredbi parničnog postupka koje se odnose na sposobnost da se bude stranka i pravilno zastupanje”.

Ocena prihvatljivosti zahteva

44. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom.
45. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. . Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

46. Sud se takođe poziva i na stav 4 člana 21 [Opšta načela] Ustava, koji propisuje: “Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva”.
47. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva ima pravo da podnese ustavnu žalbu pozivajući se na navodne povrede njegovih osnovnih prava i sloboda, koja važe i za pojedince i za pravna lica (vidi slučaj Ustavnog suda br. KI41/09, podnosilac zahteva: Univerzitet AAB-RIINVEST L.L.C., rešenje o neprihvatljivosti od 3. februara 2010. godine, stav 14).
48. Sud nakon toga razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su dalje propisani u Zakonu, odnosno članovima 47, 48. i 49. Zakona, kojima je utvrđeno:

Član 47.
[Individualni zahtevi]

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagaranovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48.
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49.
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”.

49. Što se tiče ispunjenja gore navedenih uslova, Sud ocenjuje da je podnosilac zahteva: i. ovlašćena strana, u smislu člana 113.7 Ustava; ii. da osporava ustavnost presude [E. Rev. 47/2022] Vrhovnog suda od 1. septembra 2022. godine; iii. da je iscrpeo sva raspoloživa pravna sredstva, u smislu člana 113.7 Ustava i člana 47.2 Zakona; iv. da je jasno naglasio prava zagaranovana Ustavom za koja tvrdi da su mu povređena, u skladu sa zahtevima iz člana 48. Zakona; i v. da je podneo svoj zahtev u roku od 4 (četiri) meseca koji je određen članom 49. Zakona.
50. Sud se takođe poziva i na pravilo 39 (2) Poslovnika, koje propisuje;
- (2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.*
51. Sud prvo ističe da gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.
52. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih “očigledno neosnovanim navodima”. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi “četvrtog stepena”; (ii) navodi koji se kategorišu kao “očigledni ili jasni nedostatak povrede”; (iii) “nepotkrepljeni ili neobrazloženi” navodi, i na kraju, (iv) “konfuzni i nejasni” navodi (vidi, slučajeve ESLJP-a, *Kemmachev protiv Francuske*, aplikacija br. [17621/91](#), kategorija (i), *Mentzen protiv Latvije*, Aplikacija br. [71074/01](#), kategorija (ii) i *Trofimchuk protiv Ukrajine*, Aplikacija br. [4241/03](#), kategorija (iii)).
53. U smislu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno, ocenjujući da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu

u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

54. Vraćajući se na konkretan slučaj, Sud podseća da se suština zahteva odnosi na postupak u kome su redovni sudovi utvrđivali čija je odgovornost u vezi sa saobraćajnom nesrećom u kojoj je učestvovao i automobil koji je bio osiguran kod podnosioca zahteva, a samim tim čija je i odgovornost u pogledu novčane kompenzacije za štetu koja je proizašla kao rezultat te saobraćajne nesreće.
55. Predmet pred redovnim sudovima je završen na način, da su Apelacioni sud i Vrhovni sud zaključili da je do saobraćajne nesreće došlo krivicom vozača automobila koji je bio osiguran kod podnosioca zahteva. Sa ovakvim zaključkom se podnosilac zahteva ne slaže, jer smatra da redovni sudovi u odlukama nisu pružili objašnjenje za njegove bitne žalbene argumente. Shodno tome, podnosilac zahteva smatra da je došlo do povrede člana 24 i 31. Ustava u vezi sa član 6. EKLJP, u kome se zahteva od sudova da daju detaljne odgovore na svaki argument ili pitanje ako je neki zahtev od suštinskog značaja za ishod predmeta”.
56. Shodno tome, Sud nalazi da podnosilac zahteva povrede člana 24 i 31 ustava u vezi sa članom 6 EKLJP dovodi u vezu sa ozbiljnim nedostacima presuda u pogledu njihove obrazloženosti po pitanju „*super-ekspertize o saobraćajnom udesu koju su sačinila tri veštaka Fakulteta mašinske inženjerije*“. Podnosilac smatra da pitanje super-ekspertize nije obrazloženo u skladu sa sudskom praksom ESLJP-a. Imajući to u vidu Sud će u nastavku rešenja sagledati, da li obrazloženja Apelacionog i Vrhovnog suda ispunjavaju kriterijume obrazložene sudske odluke shodno članu 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP.
57. Shodno navedenom, Sud ukazuje da pravo na obrazloženu odluku predstavlja neodvojivi deo prava na pravično suđenje, koje obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke zato što nedostatak dovoljnih i relevantnih razloga u sudskoj odluci može ukazivati, između ostalog, na arbitrarno sudsko odlučivanje. Međutim, to ne znači i obavezu sudova da detaljno odgovore na svaki argument koji stranke iznesu u postupku, odnosno u žalbama ili drugim odgovarajućim podnescima, već moraju odgovoriti na one argumente koji su ključni i odlučujući za donošenje odluke (vidi, presudu ESLJP *Ajdarić protiv Hrvatske*, od 13. decembra 2011. godine, predstavka broj 20883/09, tačka 34).
58. Sud podseća da iako domaći sud ima određeno unutrašnje polje slobodne procene kada je reč o prihvatanju argumenata i odlučivanju o prihvatljivosti dokaza, on je u obavezi da svoje postupke opravda tako što će obrazložiti sve svoje odluke (vidi, predmete ESLJP, *Suominen protiv Finske*, br.37801/97, presuda od 24 jula 2003, stav 36; kao i predmet *Carmel Saliba protiv Malte*, br. 24221/13, presuda od 24 aprila 2017, stav 73).
59. Sud takođe podseća i na stav ESLJP po kome Član 6. stav 1. obavezuje sudove da obrazlože svoje odluke, ali se on ne može tumačiti u tom smislu da nalaže da sud iscrpno odgovori na svaki izneti argument (vidi, predmet ESLJP-a, *Van de Hurk protiv Holandije*, br. 16034/90, presuda od 19 aprila 1994, stav 61; *García Ruiz protiv Španije*, br 30544/96, presuda od 29 januara 1999, stav 26; *Perez protiv Francuske*, br. 47287/99, presuda od 12 februara 2004, stav 81).
60. Međutim, ako je podnesak jedne stranke odlučujući za ishod postupka, on zahteva da se na njega konkretno i neodložno odgovori (vidi predmete ESLJP-a *Ruiz Torija protiv Španije*, citirana gore, stav 30; *Hiro Balani protiv Španije*, citirana gore, stav 28)

61. Stoga domaći sudovi su dužni između ostalog da ispitaju najvažnije argumente stranaka (vidi predmete ESLJP-a *Buzescu protiv Rumunije*, br. 61302/00, presuda od 24 avgusta 2005, , stav 67; *Donadze protiv Gruzije*, br. 74644/01, presuda od 7 juna 2006, stav 35).
62. Vraćajući se na konkretan slučaj, Sud nalazi da je u postupku pred Osnovnim sudom pitanje super-ekspertize koju je tražio podnosilac zahteva predstavljalo najvažniji dokaz koji je uticao na ishod postupka. Konkretnije Osnovni sud je tokom utvrđivanja odgovornosti za saobraćajnu nesreću više vere poklonio drugoj verziji super-ekspertize, po kojoj se odgovornost za saobraćajnu nesreću pripisuje tužiocu.
63. Međutim, Apelacioni sud se u svojoj presudi, a sa čijim obrazloženjem se podnosilac zahteva ne slaže, u potpunosti obrazložio pitanje super-ekspertize, pri čemu je on nju svrstao u domen dokazne građe, Konkretnije, Sud nalazi da je Apelacioni sud zaključio da ocena super-ekspertize kao osnova za donošenje presude o nečijoj odgovornosti nije dovoljna, uzimajući u obzir član 8 stav 2 ZPP, koji nameće određene standarde prilikom ocene dokazne građe. Shodno tome, po mišljenju suda, Osnovni sud je pre donošenja zaključka o odgovornosti morao da uzme u obzir ne samo drugo mišljenje iz super-ekspertize, već i ostalu dokaznu građu, koja se nalazila u spisima predmeta, da shodno tome sve dokaze oceni pojedinačno, onda i sve zajedno, a što je upravo u skladu sa navedenom zakonskom odredbom člana 8 stav 2 ZPP.
64. Pored toga Sud u obrazloženju presude Apelacionog suda nalazi i deo u kome se on na konkretan način bavi ocenjivanjem super-ekspertize kao dela dokaza iz dokazne građe, pri čemu on nijednog momenta ne negira postojanje mogućnosti da je i druga verzija nastanka saobraćajne nesreće ispravna. Međutim, ono što Sud smara bitnom činjenicom koja utiče na ishod postupka po pitanju odgovornosti jeste zaključak Apelacionog suda u kome on navodi, da je *“grupa veštaka svoje mišljenje zasniva isključivo na pretpostavkama, gde to i sami veštaci konstatuju na str. 8 ekspertize, a prvostepeni sud ne navodi razloge za to što se ne poklanja vera drugim materijalnim dokazima, kao i mišljenju grupe veštaka izraženo kao u varijanti I, a koji su utvrdili da je do udesa tehnički moglo doći kao posledica sudara vozila “Opel Kadet” sa transportnim vozilom “Magirus” (...) koje mišljenje je logično povezano sa sledećim materijalnim dokazima: policijskim izveštajima i skicom lica mesta, izjavama učesnika u udesu, kao i sa saobraćajnom ekspertizom koju je sastavio veštak A.A*...“*.
65. Time shodno zaključku Osnovnog suda eksperti u svome izveštaju nisu sa sigurnošću isključili mogućnost da je do nesreće došlo i na način kako je to bilo opisano u policijskom izveštaju koji je napravljen u trenutku njenog nastanka. Time super-ekspertiza daje mogućnost sudu da u korelaciji sa drugim dokazima iz dokazne građe proceni i izvede zaključak koja je verzija super-ekspertize realnija u odnosu na odgovornost.
66. Šta više Sud ne može a da ne primeti i deo obrazloženja u presude u kome Apelacioni sud više vere poklanja policijskom izveštaju kao i prvoj verziji super-ekspertize, za šta je po mišljenju ovog suda on dao valjane argumente koje podržava i ovaj Sud. U prilog tome, Apelacioni sud je zaključio da; **a)** druga varijanti veštačenja, nije zasnovano na dokazima koji su obezbeđeni odmah nakon što se slučaj dogodio, **b)** grupa veštaka je svoje mišljenje kao i drugu verziju zasnovala ekskluzivno na pretpostavkama, gde su i sami veštaci na 8. strani veštačenja konstatovali tako nešto, **c)** prvostepeni sud nije dao obrazloženja za ne ukazivanje poverenja drugim materijalnim dokazima i mišljenju grupe veštaka izraženom kao u prvoj varijanti, **d)** materijalni dokazi kao što su: policijski izveštaji i skica sa mesta događaja, iskazi učesnika u nesreći, kao i veštačenje saobraćaja koje je sastavio veštak A. A., su dokazi koji ubedljivo potvrđuju odlučujuću činjenicu da je do nesreće došlo krivicom osiguranika tužene.

67. Sud nalazi da je upravo stav Apelacionog suda u pogledu odgovornosti koji je on obrazložio u osporenoj presudi i u skladu sa članom 8 stav 2 ZPP, po kome Sud treba da uzima određene navode kao dokazane, tek nakon što se uveri u njihovu tačnost na osnovu korišćenih i ocenjenih dokaza iz celokupne dokazne građe.
68. Imajući to u vidu, Sud nasuprot navodima podnosioca zahteva da presuda Apelacionog sud nije obrazložena po pitanju „*najvažnijeg argumenta*“ neosnovana, već da ona kao takva u potpunosti zadovoljava kriterijume garantovane članom 31 Ustava i članom 6 ESLjP.
69. Dalje, u pogledu navoda podnosioca zahteva da i u presudi Vrhovnog suda nedostaje adekvatno obrazloženje u vezi sa pitanjem ocene super-veštačenja, Sud primećuje da je Vrhovni sud u potpunosti prihvatio zaključke Apelacionog suda baš po pitanju ocene kako prve tako i druge verzije super-veštačenja koje je urađeno na zahtev podnosioca. U vezi sa tim, Sud ukazuje da standardno obrazloženje sudske odluke kao segmenta prava na pravično suđenje dopušta višim sudovima da samo podrže razloge koje su niži sudovi naveli kao obrazloženja, bez potrebe da te razloge ponavljaju (vidi presudu ESLjP [Garcia Ruiz protiv Španije](#) 21. januara 1999. godine, stav 26, i [Kikabidze protiv Gruzije](#), presuda od 16. februara 2022. godine, tačka 62), ukoliko iz okolnosti konkretnog slučaja ne proizilazi da se sud više instance nije bavio bitnim pitanjima u okviru svoje nadležnosti, odnosno da nije jednostavno i bez dodatnog truda prihvatio zaključke do kojih je došao niži sud (vidi presudu ESLjP [Talmane protiv Latvije](#), od 13 oktobra 2016. godine, tačka 31).
70. Sud zapaža da je Vrhovni sud suprotno navodima podnosioca zahteva u svojoj presudi odgovorio na sve žalbene prigovore koje je on ocenio bitnim i relevantnim za odlučivanje povodom merituma zahteva odnosno odgovornosti, te da je za svoje stanovište dao valjane, jasne i logične razloge u skladu sa zahtevom člana 6 stav 1 EKLjP.
71. U prilog tom zaključku Suda ide i činjenica da je Vrhovni sud po žalbenom navodu podnosioca da presuda Apelacionog suda nije u skladu sa članom 182, stava 2, tačke n) ZPP-a, bio mišljenja da je izreka presuda Apelacionog suda u potpunom skladu sa datim obrazloženjem i da sadrži dovoljna i ubedljiva obrazloženja o svim navodima podnesenim u žalbi, obuhvatajući i povrede o kojima se stara po službenoj dužnosti. Takođe Vrhovni sud je bio i mišljenja da je Apelacioni sud dao dovoljna i ubedljiva obrazloženja u vezi sa načinom meritornog odlučivanja po pitanju odgovornosti za izazivanje saobraćajne nesreće, kao i o pitanju ocene super-ekspertize kao dela dokazne građe.
72. Shodno tome Sud smatra da je i presuda Vrhovnog suda po pitanju obrazloženosti „*bitnih argumenata podnosioca zahteva*“ u potpunosti u skladu sa zahtevima člana 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP, te shodno tome Sud i ove navode podnosioca zahteva smatra neosnovanim.
73. Što se tiče navodao o povredi člana 24 Ustava, Sud nalazi da podnosilac povredu ovog člana objašnjava tvrdnjom da, „*Svako ko je stranka u pravičnom sudskom postupku mora imati jednake mogućnosti da iznese svoj slučaj i nijedna stranka ne sme uživati bilo kakvu značajnu prednost u odnosu na protivnika*“.
74. U prolog tome, Sud ne vodi da član 24 Ustava garantuje jednakost svih građana pred zakonom i utvrđuje pravo na njihovu jednaku sudsku zaštitu bez ikakve razlike među njima. Naime, smisao ovog člana jeste ustavna zabrana diskriminacije, kao osnovne pretpostavke obezbeđivanja poštovanja svih drugih ljudskih prava koja Ustav garantuje i njihovog ostvarivanja pod jednakim uslovima.

75. Međutim, podnosilac zahteva u delu svojih navoda nije pružio argumente o postojanju bilo kakvog oblika diskriminacije, dok je sa druge strane Sud u sagledavanju navoda o povredi člana 31 Ustava u odnosu na član 6 EKLjP, primetio da je tokom celog postupka podnosilac zahteva bio stranka u postupku u kome je imao jednake mogućnosti da iznese svoj slučaj pred nadležnim sudovima.
76. Shodno tome, Sud nalazi da je i ovaj navod podnosioca zahteva neosnovan.
77. Kao zaključak, Sud smatra da podnosiocu zahteva u postupku koji se vodio pred redovnim sudovima nije došlo do povrede prava garantovana članom 24 i 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLjP, iz svih gore navedenih razloga.
78. Shodno tome Sud zaključuje, da se zahtev podnosioca treba proglasiti neprihvatljivim kao očigledno neosnovanim u celini, iz razloga što je posle analize utvrđeno da se navodi podnosioca zahteva kvalifikuju kao navodi koji spadaju u kategoriju (iii) "nepotkrepljeni ili neobrazloženi", samim tim, ovi navodi podnosioca zahteva su očigledno neosnovani na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39. Poslovnika.
79. Shodno tome, zahtev se na ustavnim osnovama, treba odbiti, kao neprihvatljiv, kao što je propisano članom 113 (7) Ustava, utvrđeno članovima 47. i 48. Zakona i kao što je dalje navedeno pravilom 39 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113. 7 Ustava, članovima 47. i 48. Zakona i u skladu sa pravilima 39 (2) Poslovnika, dana 7.juna 2023 godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Bajram Ljati

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka Nimani